

Oponentský posudok
na habilitačnú prácu JUDr. Andreja Králika, PhD. vypracovanú na tému
„Náhrada škody spôsobenej porušením súťažného práva“
v habilitačnom konaní v odbore 3. 4. 8. Medzinárodné právo

Habilitačná práca má formu monografie, čím je splnená podmienka § 1 ods. 3 Vyhlášky Ministerstva školstva Slovenskej republiky z 8. decembra 2004 o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov alebo umelecko-pedagogických titulov docent a profesor, ktorá vyžaduje, aby uchádzač predložil habilitačnú prácu ako a) monografiu alebo b) monotematickú prácu, ktorá prináša nové vedecké poznatky, alebo c) súbor publikovaných vedeckých prác doplnený komentárom, alebo d) dokumentáciu o umeleckom diele alebo o umeleckom výkone, alebo súbor uskutočnených umeleckých diel alebo umeleckých výkonov.

Téma habilitačnej práce je aktuálna pokiaľ ide o predmet skúmania, avšak nie je aktuálna pokiaľ ide o vlastný obsah práce. Ten bol prekonaný vývojom právnej úpravy - habilitant vychádza z právneho stavu k decembru 2013. V roku vydania monografie bola prijatá Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/104/EÚ z 26. novembra 2014 o určitých pravidlách upravujúcich žaloby podľa vnútroštátneho práva o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia ustanovení práva hospodárskej súťaže členských štátov a Európskej únie. Ako je známe, Smernica upravuje viaceré zaujímavé otázky ako sú vymedzenie predmetu relevantnej právnej úpravy a rozsah jej pôsobnosti, vymedzenie základných pojmov; obsah práva na úplnú náhradu škody, zásada účinnosti a zásada rovnocennosti, sprístupňovanie dôkazov, účinok vnútroštátnych rozhodnutí, premlčacie lehoty, spoločná a nerozdielna zodpovednosť, prenesenie zvýšenia ceny a právo na úplnú náhradu škody, obhajoba založená na prenesení, nepriami odberatelia, žaloby o náhradu škody podávané žalobcami z rôznych stupňov dodávateľského reťazca, usmernenia pre vnútroštátne súdy, kvantifikácia škody, konsenzuálne riešenia sporu a iné právne otázky. Vzhľadom na uvedené, obsah habilitačnej práce i viaceré habilitantove úvahy *de lege ferenda* sú dnes prekonané novou platnou právnou úpravou.

Aktuálnosť témy v súčasnosti spočíva najmä v tom, či a ako sa Slovenskej republike podarí transponovať uvedenú smernicu do právneho poriadku Slovenskej republiky konca roku 2016. Ako je známe, podľa článku 21 ods. 1., vyššie uvedenej smernice, členské štáty uvedú do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou najneskôr do 27. decembra 2016. Bezodkladne Komisii oznámia znenie týchto ustanovení. Členské štáty uvedú priamo v prijatých opatreniach alebo pri ich úradnom uverejnení odkaz na túto smernicu. Podrobnosti o odkaze upravujú členské štáty. Podľa ods. 2. toho istého článku, členské štáty oznámia

Komisii znenie hlavných ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré prijímú v oblasti pôsobnosti tejto smernice.

Podľa dostupných údajov, ktoré má oponent k dispozícii (stav k 17.5.2016), príslušný legislatívny materiál zatiaľ nebol predložený na rokovanie vlády Slovenskej republiky.

Téma habilitačnej práce je komplexná, zložitá, interdisciplinárna a dynamická. Habilitant na tieto okolnosti správne upozorňuje v úvode práce (Kapitola I.). Dynamický rozmer problematiky navyše potvrdzuje práve prijatie vyššie uvedenej smernice ako aj široká odborná diskusia o súvisiacich právnych otázkach. Komplexnosť, zložitosť a interdisciplinárnosť témy potvrdzuje snaha habilitanta po prvé, venovať sa výskumu zvolenej témy na úrovni nielen práva EÚ, súťažného práva, občianskeho práva hmotného i procesného, obchodného práva, medzinárodného práva súkromného, po druhé, analyzovať právny stav *de lege lata* i formulovať úvahy *de lege ferenda*, a po tretie 3. poukázať na dve hlavné vetvy presadzovania súťažného práva (úroveň verejnoprávneho a súkromnoprávneho presadzovania).

Nedostatkom zvolenej témy je to, že hoci ide o habilitačné konanie v odbore 3. 4. 8. medzinárodné právo, habilitant v práci uprednostňuje súkromnoprávny rozmer problematiky (súkromnoprávne presadzovanie súťažného práva). Len málo sa venuje medzinárodnoprávnej problematike, a keď tak málo. Je zrejmé, že zvolená téma viac patrí do oblasti práva Európskej únie ako do oblasti medzinárodného práva.

Ciele habilitačnej práce sú formulované s prihliadnutím na vyššie zameranie práce, autor sa primárne venuje rozboru problematiky súkromnoprávneho uplatňovania súťažného práva, analyzuje hmotnoprávne a procesnoprávne podmienky na úrovni práva EÚ a právneho poriadku Slovenskej republiky, usiluje sa načrtnúť, do ktorého by mohlo súkromnoprávne presadzovanie mohlo výústiť. Ďalším cieľom práce je zhodnotiť postavenie verejnoprávneho a súkromnoprávneho presadzovania súťažného práva a posúdiť vzájomné väzby medzi jednotlivými nástrojmi využívanými v uvedených oblastiach. Habilitant ďalej skúma právny rámec *de lege lata* pre súkromnoprávne presadzovanie súťažného práva v EÚ ako aj hmotnoprávne a procesnoprávne podmienky pre uplatňovanie súkromnoprávných nárokov vyplývajúcich z porušenia súťažného práva v podmienkach Slovenskej republiky. Vzhľadom na to, že podľa habilitanta „Na Slovensku i v Českej republike dosiaľ absentovala publikácia, ktorá by sa komplexne venovala problematike súkromnoprávneho presadzovania súťažného práva“ (s. 3), habilitant sa venoval podrobnému štúdiu a rozboru zahraničnej literatúry, relevantných materiálov Komisie a judikatúry súdnych inštitúcií EÚ. Cieľom habilitanta nie je venovať sa otázkam súvisiacim s právnou úpravou koncentrácií, štátnej pomoci a nekalej súťaže (s. 1).

Habilitant v monografii neuvádza explicitne zvolené metódy a prostriedky vedeckého spracovania zvolenej problematiky. Z hodnoteného textu možno však odvodiť najmä metódu právnej analýzy a syntézy, metódu právnej komparácie, čiastočne aj historicko-právnu metódu výskumu.

Pokiaľ ide o prostriedky vedeckého spracovania, habilitant využíva štúdium dostupných základných a pomocných prameňov práva EÚ a vnútroštátneho práva Slovenskej republiky, z pomocných prameňov využil najmä dostupné pracovné materiály EÚ (Biela kniha, návrh smernice a iné), judikatúru a náuku najviac kvalifikovaných odborníkov. Habilitant pri spracovaní taktiež vychádzal z dlhoročného vedeckého a pedagogického pôsobenia na právnickej fakulte Trnavskej univerzity, zo skúseností získaných výkonom advokátskej praxe ako aj z pôsobenia v Európskej komisii (DG Competition).

Štruktúra habilitačnej práce zohľadňuje zvolené ciele práce. Okrem úvodu (Kapitola I.), abstraktu, predslovu a záveru (Kapitola VII.) habilitačná práca obsahuje operatívne kapitoly II. až VI. Kapitola II. je venovaná pojmu, postaveniu a funkciám súkromnoprávnemu presadzovaniu súťažného práva. Kapitola III. obsahuje prehľad súkromnoprávnemu presadzovaniu súťažného práva na úrovni Európskej únie. Kapitola IV. Obsahuje náčrt zakotvenia súkromnoprávnemu presadzovaniu súťažného práva v práve Európskej únie. Kapitola V. je venovaná súkromnoprávnemu presadzovaniu súťažného práva v podmienkach Slovenskej republiky. Kapitola VI. Sa zaoberá ďalším vývojom súkromnoprávnemu presadzovaniu súťažného práva z pohľadu *de lege ferenda*.

Súčasťou habilitačnej práce je zoznam literatúry, zoznam dokumentov medzinárodných inštitúcií, zoznam použitej judikatúry súdov a vecný register.

Teoretické a empirické poznatky habilitanta vychádzajú najmä z analýzy relevantných materiálov EÚ, najmä Bielej knihy o náhrade škody a návrhu smernice (s. 137).

Záver habilitačnej práce (Kapitola VII.) sú vyargumentované, zohľadňujú však právny stav *de lege lata* a úvahy *de lege ferenda* existujúce v čase napísania monografie (december 2013).

V kapitole VII. (Záver) habilitant formuluje najmä tieto závery:

Verejnoprávna a súkromnoprávna rovina presadzovania súťažného práva sú považované za dva základné piliere, ktoré by mali prispieť k vytvoreniu, udržaniu a posilňovaniu fungujúceho súťažného prostredia. Vzhľadom na súčasný koncept vymáhania súťažného práva s dôrazom na verejnoprávne presadzovanie by v EÚ mal v súkromnoprávnej vetve aj naďalej prevládať kompenzačný princíp. Príklon k sankčným alebo exemplárnym náhradám habilitant nepovažuje za systémový. Trochu problematické (po formulačnej stránke) je tvrdenie, že „V prvej kapitole tejto publikácie vyplynul z rozboru vzťahu medzi súkromnoprávnym a verejnoprávnym presadzovaním súťažného práva záver, že tieto subsystemy presadzovania možno považovať za autonómne a vzájomne komplementárne.“ (s. 155) Kapitola I. (Úvod) má rozsah len 2,5 strany textu, pričom z úvodu vedeckej práce nevyplývajú závery vo forme právnej syntézy, naopak v úvode sa spravidla formulujú právne hypotézy, ktoré sa autor následne pokúša potvrdiť alebo vyvrátiť. Možno súhlasiť so záverom, že „právna úprava súkromnoprávnemu presadzovaniu súťažného práva by mala byť vyvážená“ (s. 155). Rovnako so záverom, že „v posledných 13 rokoch sme boli svedkami nielen

zakotvenia práva na odškodnenie súťažnej ujmy v judikatúre Súdneho dvora EÚ, ale aj nadväzujúcej aktivity Európskej komisie, ktorá vyústila do legislatívneho návrhu“ (s. 156). Bolo by užitočné, aby vzhľadom na vývoj právnej úpravy, habilitant aktualizoval tento záver v rámci ústnej obhajoby. Dôležitý je záver, že „harmonizačné snahy EÚ by pomohli prekonať najzásadnejšie rozdiely medzi členskými štátmi a vytvoriť predpoklady na účinnejšie presadzovanie súkromnoprávných nárokov“ ako aj že „Nedostatočnú účinnosť súčasného právneho rámca pre uplatnenie nárokov na náhradu škody by najlepšie odstránila kombinácia opatrení na úrovni EÚ a opatrení na úrovni členských štátov v záujme dosiahnutia minimálneho štandardu ochrany práv poškodených, ako aj v záujme rešpektovania zásady subsidiarity a právnych tradícií členských štátov“ Habilitant sa zaoberá myšlienkou zvážiť možnosť prijímať na úrovni EÚ aj „nezáväzné nástroje“ v niektorých osobitných otázkach, ako je napr. kalkulácia škody (s. 156). Vo vzťahu k právnemu rámcu v Slovenskej republike habilitant dospel k záveru, že „sú dané zákonné možnosti pre súkromnoprávne uplatňovanie súťažného práva“. Dôležitým záverom je aj konštatovanie habilitanta, že „vyššia miera informovanosti na strane súkromných osôb o nástrojoch súkromnoprávneho presadzovania súťažného práva môže prispieť k efektívnemu uplatňovaniu súťažného práva a lepšiemu fungovaniu hospodárskej súťaže“ (s. 157).

Zoznam použitej literatúry je široký a potvrdzuje, že habilitant má široký prehľad o aktuálnych pomocných prameňoch relevantnej právnej úpravy, vrátane judikátov a doktríny najviac kvalifikovaných odborníkov. Habilitant však len minimálne polemizuje s rozdielnymi názormi iných odborníkov na pertraktované otázky.

Po formálnej a štylistickej stránke habilitačná práca spĺňa požadované kritériá.

Poznámkový aparát a citácie sú na požadovanej úrovni s tou pripomienkou, že habilitant síce hojne používal v texte citácie a odvolávky na vedecké práce domácich a zahraničných odborníkov, ako aj na dokumenty a odborné materiály EÚ (spolu 258), avšak len čiastočne využil možnosť použiť úvodzovky na ešte lepšie oddelenie vlastných myšlienok od prevzatého textu.

Záver

Hodnotená práca po formálnej, obsahovej, jazykovej a štylistickej stránke spĺňa kritériá, ktoré právny poriadok Slovenskej republiky kladie na písomné práce v rámci habilitačného konania. Práca prináša niektoré nové teoretické a empirické poznatky o predmete skúmania. Celkový prínos a využiteľnosť výsledkov práce sú však limitované vývojom materiálnych a formálnych prameňov práva po decembri 1913. Zvýšil by sa aktualizáciou obsahu textu na základe súčasnej právnej úpravy. Písomným spracovaním habilitant preukázal odborné zvládnutie problematiky odboru, ktorá je predmetom habilitačnej práce, má celkový prehľad o problematike práva EÚ resp. relevantných

ustanovení vnitrostátního práva Slovenskej republiky. Preukázal schopnosť samostatne spracovať tému s využitím zvolených metód a prostriedkov vedeckej práce.

Habilitačnú prácu odporúčam pripustiť k ústnej obhajobe, v priebehu ktorej by habilitant mohol zaujať stanovisko aj k relevantným medzinárodnoprávnym aspektom problematiky, pretože ide o habilitačné konanie v odbore medzinárodné právo. Rovnako odporúčam, aby po zodpovedaní otázok a úspešnom priebehu ústnej obhajoby bola habilitantovi priznaná vedecko-pedagogická hodnosť docenta v odbore medzinárodné právo.

Otázka č. 1: Aké sú medzinárodnoprávne aspekty zvolenej témy práce?

Otázka č. 2: Aktualizujte obsah habilitačnej práce so súčasným stavom právnej úpravy podľa Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/104/EÚ z 26. novembra 2014 o určitých pravidlách upravujúcich žaloby podľa vnitrostátního práva o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia ustanovení práva hospodárskej súťaže členských štátov a Európskej únie.

Otázka č. 3: Súčasný stav úrovne transpozície vyššie uvedenej smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky

V Bratislave 17. mája 2016

Doc. JUDr. Peter Vršanský, CSc.

Katedra medzinárodného práva a medzinárodných vzťahov

Právnická fakulta UK v Bratislave